

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Imaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Počasi prihaja spoznanje

V povojnih letih, ko je pričelo gospodarstvo »procvitati« v stalnem razvoju, so ta gospodarski procvit meščanski listi pozdravljali na vse pretege. Prorokovali so, da bo povojna nacionalizacija gospodarstva, za njo zopet nova etapa v racionalizaciji doprinesla blagoslov za vse delovne sloje. Širila se je industrija vseh panog predvsem pa tekstilna.

Toda eden obrača drugi pa obrne. Tako je bilo tudi z našo industrijo. Jačati se je hotela zgolj na delavskih žuljih. Pričelo se je zniževanje plač, podaljševanje delovnega časa, pričenjalo se je razumljivo brezposelnost, ki je zavzemala vedno večji obseg. Delavstvo se je borilo v svojih strokovnih organizacijah proti vsem tem pojavom modernega kapitalističnega gospodarstva, toda njih vrste so bile preslabe.

Zalibog se za ta delavski boj razen organiziranih delavcev ni nihče brigal, kvečjemu le časopisje iz strankarsko-politične strani. Meščanske politične stranke imajo pri tem še toliko večjo zaslugo, ker so po svojem organizatornem sestavu razdvajale interesne skupnosti delovnega človeka s tem, da so za časa delavskih bojev venomer poudarjale, da je kmet steber države in človeštva, drugič zopet, da je obrtnik tisti srednji stan, katerega je treba podkrepiti, češ, da prinaša blagoslov na spodaj in navzgor. Pridružili so se k tem nesrečnim razbijalcem človeške družbe tudi marksisti, ki jim je bil marksizem na l pametno in pozitivno delavsko borbo. S tem svojim nesrečnim strankarskim načelom so venomer razbijali še zavedne in organizirane delavce in onemogočali skupen nastop organiziranega delavstva v najbolj važnih delavskih bojih.

Razumljivo je tako, da se na ta način za organizirane delavce, ki so se borili proti premoči velekapitalizma, ni zmenil niti kmet niti obrtnik in trgovec. Zato je delavstvo zgubljalo bitko za bitko. Delavski standart je neprestano padal in končno padel tako, da je resno ogroženo življenje še zaposlenih, da brezposelne niti ne omenimo.

Gospodarska kriza, ki je prav za prav le kriza malega človeka, je šla svojo razvojno pot. Za obubožanim delavstvom je kaj hitro sledila proletarizacija kmečkega človeka, ki pa v javnosti ni prišla toliko do izraza, ker kmet še danes nima svoje toliko potrebne strokovne organizacije, po kateri bi organizirano iznašal svoje težnje in uveljavljal svoje zahteve.

Kakor je kmet sledil v svojem gospodarskem vprašanju delavstvu, tako je nujno sledilo tudi obrtništvu in trgovstvu. Ker če nima delavec zadostnega zaslужka ne more si nabavljati zadostnih življenjskih potrebščin, prav tako pa tudi ne od obrtnika in od

K zvezi delovnega ljudstva

Marksisti so si za predstoječe volitve v parlament samozavestno nadeli za svojo kandidatno listo naslov Zveza delovnega ljudstva. Že njihova stara navada je, da si lastijo zase nekak monopol nad delavstvom kot da so oni edini, ki imajo pravico govoriti o delavskem vprašanju, poleg njih pa nihče drugi. Že vsa leta govorijo, da so oni edini delavski, edini neodvisni, edini proletarski, kratkoma edini odrešitelji vsega zatiranega proletarijata, delavca, kmeta in obrtnika. Prav tako so tudi sedaj prišli do navidez prikupne firme Zveze delovnega ljudstva, v upanju, da bo bolj vlekla, kot pa da nastopijo pod firmo marksizma.

Toda, le bolj počasi. Pod zvezo delovnega ljudstva razumemo mi vendarle malo več, kot pa si predstavljajo to zadevo marksistični gospodje voditelji, ki smatrajo, da je prišel zopet njihov čas. Zveza delovnega ljudstva nam pač ne more predstavljati samo marksistično orientirano delavsko krilo. Če govorimo o taki zvezi, si moramo tu predstavljati zvezo vseh delavskih sindikatov, pa ne samo enega. Tako Zvezo delavnega ljudstva smo imeli pred leti v ljubljanskem občinskem svetu, ki je slonela na gotovem gospodarskem programu za delo občinskega sveta, katerega večino je tvorila ta zveza. V tem primeru je bila to res zveza. Danes pa, ko si lasti pravico samo marksizem do delavskega zastopstva v parlamentu, pa to ni niti zveza delovnega ljudstva. Morda opravičeno sumimo tudi to, da niti zveza vsega marksistično orientiranega delavstva ne, kje so pa potem še delavci, ki svetovno nazorno ne spadajo k marksizmu.

Naravnost naivno pa zgleđa v »Delavski Politiki« pismo »Krščansko-socialističnega

trgovca. Trgovci in obrtniki so bili pač prisiljeni dajati delavstvu svoje blago na upanje.

Tako. Ko je gospodarska kriza prilezla preko delavstva in kmeta tudi na obrtnika in trgovca, sta ta dva vendarle pričela resneje misliti o tem vprašanju. In tako smo pretekli teden čitali, da so mariborski trgovci na svojem sestanku razpravljali o tem gospodarskem vprašanju in prišli seveda, kar je bilo nam že davno jasno, do zaključka, da je treba zavarovati delavstvo proti izkoriščanju od modernega kapitalističnega industrijskega sistema z zadostno, eksistenčnemu minimumu odgovarjajočo, minimalno plačo. Sicer je res, da jih do tega sklepa ni privedla ljubezen do delavca, ampak le skrb za njih same, pa vseeno je to korak, ki veliko pomeni.

delavstva« iz Tržiča, katerega je najbrže napisal le kak sotrudnik marksistične-politične frakcije v Ljubljani. Med drugim pravi ta sotrudnik v tem pismu tudi sledeče: »Če bo »Del. Pravica« nasprotovala temu (marksistični kandidatni listi, op. pisca), bo ostala osamljena. Mi moramo slediti svojim voditeljem, dokler nas pravilno vodijo, če ne, moramo pa sami brez njih na pravo pot. Tu se postavlja zdaj lista delovnega ljudstva in vsi krščansko-socialni delavci moramo iti za to listo, ker če ne gremo za njo, podpiramo, kapitalistične kroge.«

Vsi tržiški delavci kakor tudi ostali krščanski socialisti pa pravimo temu sotrudniku, da se bridko moti, če misli, da bo samo en pravi krščanski socialist mislil, da moramo slediti marksističnim političnim koristolovcem. Ravno ti marksistični voditelji so glavni vzrok, da delavstvo ni postavilo svojega moža v borbi proti kapitalizmu in da je radi nesolidarnosti v gospodarski borbi s kapitalizmom neprestano podlegalo. Kdo pa je vzgajal marksistično delavstvo nad trideset let zgolj strankarsko politično, da je videlo v delavcu krščanskega svetovnega nazora hujšega svojega nasprotnika kot pa v modernem kapitalističnem gospodarskem sistemu, proti kateremu bi se s popolnim uspehom moglo boriti le združeno delavstvo? In kdor je tu razdvajal delavske vrste, ta je pomagal kapitalistični reakciji k napredku, ta je škodoval delavstvu, kmetu in obrtniku, ki razumljivo gredo korak za korakom v obubožanje. **To delo marksističnih voditeljev ni delavsko pokretaško, ampak nazadnjaško in stvarnemu delavskemu gibanju pogubonosno.**

Če je »Delavska Pravica« nastopila proti temu reaktiviranju nazadnjaških marksistič-

Ko z veseljem in zadoščenjem ugotavljamo spoznanje mariborskih trgovcev, da je njih gospodarska stran ozko povezana z življenjskim vprašanjem delavca, pričakujemo od njih, da bodo na tej ugotovitvi vztrajali in dosledno podpirali delavce v njihovi pravični borbi za človeka vredno življenje. Za nas je jasno dejstvo, da je blagostanje delavca blagostanje kmeta, obrtnika in trgovca. Ta ozka medsebojna povezanost naj vsaj v gospodarskem vprašanju zbliža vse te činitelje v obrambo proti kapitalističnemu uničevanju malega človeka. Razumljivo pa je, da pričakujemo v prvi vrsti tudi od trgovcev in obrtnikov prav tako pravično postopanje z njihovimi uslužbenci. S tem bodo pokazali, da to kar zahtevajo od merodajnih činiteljev za delavstvo, upoštevajo in v praksi izvajajo tudi sami.

VINIČARJI

Ptuj. Na viničarski komisiji se je razsodilo, da mora vinogradnik Plohl plačati viničarju tov. Mlakarju Antonu nagrado in odškodnino za mleko in razno vsoto 1644 dinarjev. Viničarja je zastopal tov. P. Rozman.

Zg. Sv. Kungota. Na predlog Ernecele Franca se je tu vršila komisija proti vinogradniku Tschare iz Maribora. Ker so gotovi gospodje najbrž osebni prijatelji vinogradnika, komisija vkljub zahtevi viničarjevega zastopnika ni razsodila. Bo pač storilo sodišče, in viničar bo dobil svojih 1225 Din.

Limbuš. Ob zadnjem sneženem vremenu so rigulali Tscheligijevi viničarji. Ker so bili vsi premočeni, so se odločili, da popoldne prenehajo z delom, dokler sneg ne poneha. Pa jih je prišel priganjati k delu šafarjev pomagač Frank Anton, ravno ko so bili pri kosilu. Zmerjal jih je z boljševidi, nakar mu je sin viničarja Vernika dejal: »Zakaj nas zmerjate, saj nismo nič žalega storili«. Frank je na to že udaril dotičnega delavca, ta pa seveda nazaj, nato so se dvignili še ostali. Nastal je tepež, križem kražem. Šafar Mayer je viničarju Verniku zato takoj odpovedal službo in mu izročil knjižico. Ta je zadevo pri-

javit organizaciji v Maribor, katera bo storila ne samo to, da se dotični viničar sedaj ne bo selil, marveč tudi to, da bo viničarju izplačana nagrada za vsa tri leta nazaj, in vse kar se mu dolguje. — **Kdo bi branil viničarje, če organizacije ne bi imeli?**

Ivanjkovi. Viničarjev zastopnik tov. Tomažič je izposloval na viničarski komisiji, da je viničar tov. Filipič dobil svojih 300 Din.

Ljutomer. Pisarna Strokovne zveze viničarjev se 1. maja preseli iz svojih dosedanjih prostorov iz Slamnjava v Ljutomer. To bo za one, ki prihajajo od daleč in celo z vlakom, jako ugodno. V kazenski razpravi radi žalitve našega zastopnika strokovne organizacije tov. Tomažiča je bil g. Skrlec, vinogradnik iz Rinčetove grabe, obsojen na 470 dinarjev.

Slovenska Bistrica. Viničarka Jelen Elizabeta se iskreno zahvaljuje Strokovni zvezi viničarjev v Ljutomeru za poslano ji bolniško podporo. Vsi viničarji, ki še niste organizirani, pristopite, ker ne veste, kaj vas čaka in koliko dobrega nam prinaša organizacija, ravno v trenutku, ko ni od nikoder pomoči.

Iz centrale

Važno za udeležence tečajev JSZ.

Vse tovariše zaupnike, kateri so se prijavili, da se udeležijo enodnevnega zaupniškega tečaja v nedeljo, 24. marca 1935, obveščamo, da se tečaj ne bo vršil v prostorih JSZ na Miklošičevi cesti 22, marveč v sejni dveranici hotela Metropol (Miklič), nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani. Začetek, kakor je bilo sporočeno, točno ob 9 dopoldne.

Za strokovni tečaj, ki se vrši v dne 24. in 25. marca t. l. v Ljubljani, so skupine prijavitelje toliko udeležencev, da bodo naši prostori v Delavski zbornici premajhni.

Tovariše, ki se bodo tečaja udeležili, obveščamo, da se bo vsled tega vršil v lovski dvorani hotela Metropol (Miklič), nasproti glavnega kolodvora v Ljubljani. Začetek točno ob devetih dopoldne.

Rudarji

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev ima svoj redni sestanek 25. t. m. ob devetih dopoldne v prostorih Društvenega doma. Vse članstvo vabimo, da se sestanka udeleži. Ob tej priliki se bomo tudi razgovorili o nadaljnjih mesečnih sestankih. Nadalje obveščamo člane, da bomo v »Delavski Pravici« priobčevali vsa potrebna naznanila članom, kar se tiče organizacijskega delovanja.

Trbovlje. Jako občutno praznovanje je uvedla TPD. Dela se največ 12 dni v mesecu. Rudarji se sprašujejo, kako bodo s tem mogli živeti.

Kakor kaže, se bo rudar še kar naprej moral boriti za življenje. TPD je pač navajena, da za svoj dobiček išče delavca, da pritiska na merodajna mesta za večji odjem premoga in poleg tega le delavec gladuje in trpi pomanjkanje. Družba gotovo pride pri taki igri na svoj račun.

Pa tudi tega bo enkrat konec, če se bo rudar zavedal zakaj gre. Kriza je pač umetno gnajlo kapitala in to rudar tudi danes že ve.

nih voditeljev, je s tem le pokazala, da razume delavsko vprašanje pač širše.

Kadar bodo vstali novi marksistični voditelji, če jih bo marksizem sploh še kaj dal iz svoje srede, ki bodo res delavskega duha, nesebični, požrtvovalni, ki bodo samega sebe podredili skupnosti in v delavskem gibanju videli res delavca z dušo in telesom z vsemi dolžnostmi in pravicami kot človeka, in bodo sledeč tej svoji delavski zavesti videli v krščanskem socialistu prav tako enakovrednega borca za pravico kot v marksistu, to se pravi, da se bodo popolnoma dvignili iz sedanje strankarsko-politične marksistične omejenosti, takrat bodo šele delavski voditelji. Ta-

Trbovlje. Neki član Bratovske skladnice nam je pripovedoval, da se v dneh praznovanja ne sprejemajo člani v bolniško oskrbo, ampak le v dneh rednega obratovanja. Če je to res, kar ne moremo verjeti, potem mora delavec oboleti le v teh dneh, da se mu nudi zdravniška pomoč. Ako je izpoved resnična, potem apeliramo na delavski odbor skladnice, da nemudoma ukrene potrebno, ker bolezen ne čaka rednega obratovanja rudnika, pač pa nastopi po prepozni zdravniški pomoči smrt. Drugič pa naj v tem primeru računa skladnica bolniške prispeve tudi samo za one dni rednega obratovanja, ne pa za vsaki dan.

Hudajama. V nedeljo, 10. marca, smo imeli občni zbor Strokovne skupine rudarjev. Tovariši odborniki so podali izčrpno poročilo o delovanju v preteklem poslovnem letu.

Kot zastopnik centrale je bil navzoč tovariš Krajnc iz Celja. V jedrnatih besedah nam je orisal delo in smernice JSZ in poudarjal, da moramo hoditi vztrajno in odločno po poti, ki smo si jo začrtali. Smo krščanski socialisti, to je gibanje zase in se zato ne bomo udinjali nobenemu tujemu vplivu, naj bi ta prišel z leve ali desne.

Sledile so volitve. Izvoljen je bil po večini stari odbor s predsednikom tov. Lešnikom.

Pri slučajnostih smo se razgovarjali o bratovski skladnici, o akademiji itd. Zelo živahna pa je bila debata, ko je eden od brezposelnih tovarišev povedal, da so nekateri bili zaposleni pri regulaciji Savinje. Dve uri so že delali, ko se jim je šele povedalo, da bodo za 10-urno delo na dan plačani po 16 Din. reci; šestnajst dinarjev, nakar so delo zapustili. Tovariši se sprašujejo, kje so tisti, ki imajo (na jeziku) toliko socialnega čuta? Zakaj po celi Sloveniji ne protestirajo proti nečloveškemu postopanju in zakričijo: »To je vnebovpijoča krivica!«

Delavec, združi se, ker le tako se boš mogel otresti takih krivic!

**Agitirajte za »Delavsko Pravico«!
Pridobivajte ji novih naročnikov!**

krat bodo v delavskem gibanju res pozitivni. Šele tedaj bodo smeli resno govoriti o zvezi delovnega ljudstva, ker bodo gledali to zvezo iz drugačne strani kot pa gledajo danes. Do tedaj bo pa Zveza delovnega ljudstva v njihovih časopisih in govorih le fraza, ki jo rabijo pač le kandidati in politični špekulanti, ne pa delavski pokretaši, še manj pa borci proti kapitalizmu.

Dokler časa bo pa »Delavska Pravica« in krščanski socialisti nastopali proti taki Zvezi delovnega ljudstva, je pa to le v korist delavstvu, ker je to velik korak k ozdravitvi delavskega gibanja, ki je v teh težkih časih nujno potrebna.

10 tisoč Din delavskega denarja si je pridržal

Jeseniško delavstvo ima zopet novo senzacijo. Gre za 10.000 Din, last bolniškega fonda delavstva iz obrata žične valjarne. Ta znesek si je namreč na neupravičen način pridržal bivši blagajnik fonda in marksistični glavni zaupnik delavstva na Savi (lansko leto je bil iz imenika SMRJ črtan) in sedanji podžupan občine Koroška Bela.

Kakor mnogokje, se je tudi jeseniško delavstvo na vzajemnem način zavarovalo za slučaj boleznin in nezgode. Poleg »Podpornega društva«, ki razteza svoj delokrog na vse delavstvo pri Kranjski industrijski družbi, imajo delavci iz nekaterih večjih in nevarnejših obratov svoje lastne obratne bolniške fonde, katere sami upravljajo in mesečno prispevajo določene prispeveke.

Med temi je tudi obrat žična valjarina v tovarni na Savi. Fond tega obrata na se je že od leta 1932 nahajal v jako nemirnem spanju radi tega, ker blagajnik kljub stalni opominom članov nadzorstva ni dal blagajne v pregled. Nastala so sumničena na levo in desno. Nadzorstvo je bilo hočeš nočeš primorano, radi lastnega ugleda, iskati pomoči radi zročitve poslovnih knjig in blagajne sploh pri pravnem zastopniku. Knjige so bile izročene, a denarja ni bilo nikjer. Delavstvo tega obrata je kasneje v okviru sklepa svojega sestanka zahtevalo povračilo zneska na ta način, da se plača 2500 Din takoj, ostali primanjkljaj pa po 500 Din na mesec. Blagajnik je primanjkljaj sicer priznal, toda na pogoje delavstva ni hotel pristati, temveč celo sam delavstvu stavljal pogoje. Vračal bi po njegovem predlogu 100 Din na mesec. Kdo ne bi hotel tako cenega posojila! Delavstvo od svojih sklepov ni odstopilo zlasti radi tega ne, ker je prizadeti brez družine in zasluži mesečno do 2000 Din. Zadevo je delavstvo izročilo sodišču. Te dni se je na sodišču v Kranjski gori vršila razprava, na kateri je bil dosežen sporazum brez obsodbe na ta način, da bo prizadeti plačeval, ako zasluži nad 1800 Din mesečno, 500 Din, ako bo zaslužil nad 1500 Din, 400 Din, ako bi pa njegova plača prišla pod 1500 Din, pa 500 Din mesečno. Mohorčič je na ta predlog sodnika pristal in s tem seveda tožbo izgubil. Poleg tega bo moral plačati pa še vse pravne stroške.

Vse delavstvo je napeto nasledovalo potek z željo, da delavci iz žične valjarne čimprej pridejo do svojega denarja.

Priobčujemo samo suha dejstva. Mnenje o tem naj si pa napravi vsak sam.

Ali si že naročnik Krekove knjižnice?

Kemični delavci

Ljubljana, V nedeljo, dne 24. februarja t. l. je bil občni zbor skupine JSZ v tovarni »Zmaj«. Udeležba je bila skoraj 100%. Izvolili so tale odbor: **Zan Rupnik**, predsednik; **Marija Rozman**, podpredsednica, **Ivanka Kunaver**, tajnica; **Minka Bedžuh**, blagajničarka; **Franc Verbič**, gospodar; **Franc Jare**, **Franciška Baucon** in **Marija Gosar**, odborniki odn. odbornice. Nadzorstvo: **Ivan Mlakar**, **Terezija Čuden**, **Francka Srebot**.

V imenu JSZ je pozdravil občni zbor tov. Marinček. V kratkih besedah je razložil naloge odbora, pa tudi naloge in dolžnosti članov nampram organizaciji. Le zavedno in požrtvovalno članstvo more vršiti v polni meri svoje poslanstvo tako do samega sebe kakor do celotnega delavskega razreda.

Tov. Toman je poročal o delu odbora v preteklem letu. Odbor in del. zaupniki so se s svojim smotrenim delom mogli uveljaviti v tovarni. Kakor vsako leto, tako so bile tudi letos redukcije ob koncu sezone. Letos so se vršile te redukcije sporazumno z organizacijo in obratnimi zaupniki. Pri redukcijah je odločeval edino socialni položaj posameznika. Nekaterim seveda to ni bilo po volji in so hoteli v kalnem ribariti. Toda delavska solidarnost je vse nakane preprečila, organizacija je ostala nele neokrnjena, ampak celo 100% močnejša. Delavstvo pač dobro ve, kdo se za njega trudi pošteno in nesebično.

Delavska proslava v Kranju

»Delavski dan« je priredila skupina Jugoslovanske strokovne zveze v Kranju na praznik sv. Jožefa. Delavski dan so proslavili s skupno sv. mašo, delavskim zborovanjem in popoldne z delavsko predstavo drame »Boštjan iz predmestja«. Za ta dan so naši tovariši izdali v kranjskem domačem tedniku »Gorenjec« posebno delavsko prilogo z naslovom »Gorenjski delavec« s slikama dr. J. E. Kreka in tov. Gostinčarja. Za to prilogo je prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman na čelnem mestu pod naslovom »Škof Gregorij kranjskemu delavstvu« prav lepo podčrtal upravičenost delavske borbe, da si pridobi položaj, ki je za človeka, po božji podobi ustvarjenega, primeren. Članek priobčujemo v celoti na drugem mestu.

Uvodni članek je napisal predsednik JSZ pod naslovom »Delavstvo, zavedaj se svoje naloge v bodočnosti!«, kateremu sledi Gostinčarjev članek »Dr. Janez Ev. Krek«, v katerem sicer na kratko, vendar prav lepo opiše delo in življenje dr. Kreka. Ta članek je lep doprinos k življenjepisu dr. Kreka. Nadalje so v tej prilogi še lepi članki kranjskih tovarišev samih in sicer Janeza Pestotnika pod naslovom »Cilji in pota krščanskega socializma«, nadalje članek »O kapitalističnem gospodarstvu« brez navedbe pisca, članek Toneta Fajfarja »Jugoslovanska strokovna zveza v Kranju« in »Delavski mladini« brez podpisa. Iz priloge veje pravi delavski duh in želimo le, da kranjski tovariši vzdržijo pravo linijo v svojem delu, ker bodo z njo doprinesli veliko korist kranjskemu delavstvu. O celotni prireditvi bomo prinesli prihodnjic daljše poročilo.

Mariborska ekspozitura

Jugoslovanska strokovna zveza, ekspozitura v Mariboru, ima svoje uradne prostore v Delavski zbornici, I. nadstropje, in se uraduje vsak dan od 9. ure naprej.

Škof Gregorij kranjskemu delavstvu

V »Gorenjskem delavcu«, prilogi »Gorenjca« v Kranju, ki so jo na praznik sv. Jožefa izdali naši kranjski tovariši, je napisal prevzvišeni pod naslovom »Škof Gregorij kranjskemu delavstvu« članek, ki je po svoji vsebini važen za vse delavstvo. Radi pomembnosti članek priobčujemo v celoti.

»Delavstvo se danes, kakor že doslej desetletja, bori, da si pridobi položaj, ki je človeka, po božji podobi ustvarjenega, primeren. V to je potrebno, da ima delavec trajen, za se in za družino zadosten zaslužek, da mu je zagotovljena pomoč v slučaju brezposelnosti in končno, da je preskrbljen za starost in onemoglost. Dokler delavec tega ne doseže, ne more biti povsem zadovoljen, ne more mirno in z zaupanjem gledati v bodočnost.

Za tak položaj se bori vse delavstvo, a z različnimi sredstvi. Uspešno bo le tisto sredstvo, ki zdravi zlo pri korenini. Vse zlo, ki danes tare delavstvo, izvira iz materialističnega svetovnega naziranja. Kapitalizem in socializem (marksizem) rasteta iz iste korenine. Nobene bolezni ni mogoče ozdraviti z

istim strupom, ki je bolezen povzročil. Najti se mora protisredstvo. Radi tega marksizem nikoli ne more delavstvu trajno izboljšati položaja. Saj novejša zgodovina dokazuje, da rodi marksizem samo novo vrsto kapitalizma z drugimi ljudmi na čelu, duh pa je ostal isti, materialistični.

Naše sredstvo, s katerim bomo uspeh gotovo dosegli, je dosledno krščanstvo v duhu evangelija. Dobro se zavedamo, kako težavna in dolgotrajna naloga nas čaka, skoraj kakor apostole ob začetku cerkve. Najprej moramo svoje mišljenje in svoje življenje urediti čim popolneje po evangelijskem nauku, potem pa moramo z besedo in z zgledom vplivati na vso okolico, da se dejansko pokristjani naš sodelavec in naš delodajalec. Kdo dvomi, da je to težko delo? A naše zaupanje ne sloni samo na naši človeški slabosti, ampak še bolj na božji moči in vplivu njegove milosti, ki naše napore spremlja. — Zaradi tega pa upamo na končen uspeh in gremo s to trdno vero in zaupanjem na delo, ki ga bo Bog blagoslovil.«

Dr. Gregorij Rožman, škof.

Volitve v SUZOR in OUZD

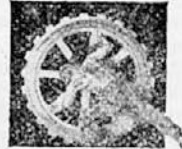
Od vstopa v veljavo zakona o zavarovanju delavcev iz l. 1922 pa do danes se vrši borba okoli birokracije in organizacije SUZOR-ja in njegovih pokrajinskih uradov. Ni pa povsem jasno, v koliko so vse te kritike izraz zavarovancev samih, ker do danes tudi še ni bilo pravih volitev, ali vsaj pravičnega proporcionalnega zastopstva zavarovancev — v teh eminentno delavskih institucijah. Bije se kot rečeno borba proti birokratizmu za večjo samoupravo okrožnih uradov, kjer bi bili pritegnjeni k sodelovanju vsi zainteresirani in bi bila podana večja kontrola, hitrejša in

točnejše poslovanje in pocenitev uradovanja, tako da bi zavod služil v resnici v prvi vrsti zavarovancem in ne uradništvu. Pregled in nadzorstvo pa tudi sanacija pasivnih uradov zahtevajo končno rešitev pravičnega zastopstva v teh zavodih, da se tako preide k rešitvi tega vevlažnega vprašanja za delavstvo, kot celokupno naše narod. gospodarstvo.

Triletna funkcijska doba na OUZD — poteka in bilo bi v korist vsega zavarovanja, da se izvrši izmena funkcionarjev po volji in želji zavarovancev, ki naj odločajo, kdo naj zastopa njihove interese in odloča o bodoči organizaciji njihovega zavoda.

MLADINSKA ZVEZA

NEDELJA 24. MARCA
OB 8 ZVEČER

JUG. STROK. ZVEZE

DVORANA DELAVSKE
ZBORNICE

DELAVSKI KULTURNI VEČER

SEZONA: 54/55

PROGRAM

PRIREDITEV: 7

1. Jaklič:	BOSANCI — koračnica. Tamburaški zbor M. Z. Ljubljana.
2. Bučer:	DELAUSTVO IN UMETNOST — govor.
3. Schubert:	AVE MARIJA — violina solo: Petan Ciril, pri klavirju p. France Ačko.
Drdla F.:	SERENADA
4. Sattner:	ZAOŠTALI PTIČ
Mendelson:	PAULUS, odlomek iz oratorija — bariton solo, pri klavirju p. Fr. Ačko.
5. Podjavoršek:	GLASOVI IZ NOČI — deklamacija. I. Bulovčeva.
6. Klopčič M.:	DREJČNIK ANDREJ GOVORI — deklamacija. Dežman Polde.

O d m o r

7. Hruza:	NA ŠUMSKEM IZVORU — valček. Tamburaški zbor M. Z. Ljubljana.
8. Novak:	ŽABJA SVATBA — groteska. Člani M. Z. v Ljubljani.
9. Dev Oskar:	FLOSARSKA — moški kvintet, pri klavirju p. France Ačko.
Marolt F.:	KOLEDA
10. Kuret N.:	ŽAR Z NEBA — zborna deklamacija. Člani M. Z. v Ljubljani.

IZOBRAZUJMO SE! GRADIMO DELAVSKO KULTURO! V IZOBRAZBI JE DELAVSKA BODOČNOST!

V STOPNINA: Sedeži 5 in 5 Din, stojišča 2 Din. Predprodaja vstopnic v Jugoslovanski strokovni zvezi

DELAVSKA MLADINA

Marksistična demagogija

Javornik, dne 10. marca 1935.

Križe. Kdor misli, da pri nas društveno življenje spi, se moti. Nedavno ustanovljena »Mladinska zveza« prav vneto deluje; ima že okrog 60 članov, kar je za našo občino zelo razveseljivo in to tem bolj, ker se vedno priglašajo še novi. Na zadnjem sestanku je bil tudi ustanovljen pevski in dramski odsek, kateri pod vodstvom tov. Mandelc Julke, prav lepo napreduje. Slednji največ deluje, saj je vprizoril od začetka februarja že štiri predstave, pripravljala pa nam zopet novo dramo, Praznik sv. Jožefa smo tudi lepo proslavili, zjutraj skupno obhajilo za vse člane, popoldne pa proslava v dvorani. Le žal, da ima pri nas občinstvo tako malo razumevanja za take prireditve. — Vse gre lepo — samo nekaj pogrešamo. Sestankov, združenih s predavanji. Seveda težko je to, ker smo le sami delavci, manjka pa nam učenih ljudi, ki bi nas s predavanji znali poučiti v tej ali oni stvari. Imamo enega, kateri pa je že itak preobilo zaposlen z vodstvom iger, t. j. naš dragi g. Pelicon. Jako ljubo bi nam bilo, ako bi nam v tem oziru priskočila naša dva dušna pastirja v pomoč; s koliko večjim veseljem bi

potem prihajali naši fantje in dekleta v hram ljudske izobrazbe. — Član.

Šmartno pri Kranju. Dne 16. t. m. je bil pri nas občni zbor Mladinske zveze JSZ. Dolgo je že naša mladina tavalala sem in tja in ni imela sebi primerne središča. Naša mladina je pred vsem delavska. Delavska mladina rabi svojo organizacijo, ki bo dajala delavsko izobrazbo in delavsko kulturo na krščanskih načelih. Centralo je zastopal tov. Langus, ki je v svojem govoru poudarjal bistvo Mladinske zveze, to je delavsko prosveto in delavsko vzgojo. Mladina se mora zavedati, da je in bo soodgovorna za vse, kar se godi okoli nas. Delavska mladina je najmočnejši regulator bodočnosti, pri oblikovanju nove družbe. Pri tem pa ne smemo biti malodušni, ampak korajžni. To je mladinsko! Ne smemo zavreči vse, kar je bilo, še manj pa se bati novih potov. To je mladinsko, to je znak nosilcev bodočnosti!

Izvolili smo nov odbor, ki, upamo, bo delal živahno. Pri prihodnji seji določimo še vodje posebnih odsekov. Če smo bili pozni pri ustanovitvi, pa ne bomo zadnji pri delu!

Reforma socialnega zavarovanja privatnih nameščencev

Tako članar. Ako človek članek prebere in ni poučen o resničnem stanju, bo nehote pritrtil, da je to popolnoma na mestu. Vendar ni vse tako. Predvsem nam pade v oči pohvala zagrebškega »Merkurja«, kateremu priznava, da je v dobi 60 let svojega obstoja storil zelo mnogo za napredek socialnega zavarovanja. Samo sedanja uprava ne more nikakor zapopasti, da so sedaj drugi časi nego pred 60 leti. Naše mnenje pa je, da morebitna, slaba, sedanja uprava še nikakor ni zadosten povod, da bi se radi nje moralo preoblikovati nameščensko bolniško zavarovanje. Ne zdi se nam logično na eni strani priznavati velike zasluge na polju socialnega zavarovanja, na drugi strani pa zaradi trenutne slabe uprave »Merkurja« vse to, kar je bilo v 60 letih dobrega storjeno, uničiti. Če je uprava društva »Trg. in privatnih nameštenika« izključila člane »Saveza priv. nam.«, je pač imela za to svoje vzroke. Pristaši Saveza priv. nam. (socialisti) so imeli dolga leta v oblasti bolniško blagajno »Merkur«, ter je njih gospodarjenje hrvatskim tovarišem dobro poznano in si je uprav radi tega ob zadnjih volitvah izvolilo v odbor druge zastopnike. Ker pa »Sav. priv. nam.« ne privošči uprave »Merkurja« drugim nameščenskim društvom, je napotil SUZOR, da naj preoblikuje nameščensko zavarovanje v tem smislu, da bo popolnoma odvisno od SUZORA in bodo na ta način prišli do oblasti zopet ljudje od »Sav. priv. nameštenika«. Ako nadalje pogledamo razloge, ki jih navaja dr. Glaser za reformo privatnih bolniških blagajn bi bili samo ti, da sedanje tri bolniške blagajne ne vrše zavarovanja tako, da bi odgovarjalo ekonomskim in socialnim potrebam nameščencev, da si blagajne med seboj konkurirajo in da je »Merkur« izključil iz uprave funkcionarje »Sav. priv. nam.«.

V odgovor na prvi razlog ugotavljamo samo to, da zavarovanci dobrote in slabosti zavarovanja pri Trg. bol. blag. najbolje sami občutijo in tudi poznajo. Do danes pa še niso čutili potrebe izraziti nezadovoljstva, priti je moral SUZOR, ki nam je razodel, da zavarovanje pri priv. bol. blag. ne odgovarja ekonomskim in socialnim potrebam nameščencev. Iz neprestanega naraščanja članstva pri teh blagajnah pa bi bilo sklepati, da je to zavarovanje za nameščence veliko bolj privlačno, nego ono pri SUZORU, od koder članstvo beži v privatne bolniške blagajne. In da je zavarovanje tu v resnici boljše, vemo zavarovanci sami najbolje. Če pa še vedno ni tako popolno, kakor bi bilo želeti, je vzrok na SUZORU, ki je omejeval podpore in ne dopusti, da bi se izdajala učinkovitejša zdravila.

Nadaljni razlog, katerega g. Glaser ugotavlja, je konkurenca med privatnimi bolniškimi blagajnami. Po našem mnenju ta res ni umestna, škodljiva pa tudi ne, ker ravno radi konkurence se vsaka blagajna potrudila, da članom nudi čim več.

Pač pa ta konkurenca škoduje SUZORU, ker članstvo primerjajoč poslovanje SUZORA in priv. bol. blagajn more ugotoviti samo to, da je mnogo boljše biti zavarovan pri priv. bol. blag. nego pri SUZORU. Ker je treba to zgledovanje ubiti, je nastal pri SUZORU pokret, da se to stanje popravi. Še enkrat ugotavljamo, da pokret za reorganizacijo ni izšel od zavarovancev, od katerih bi bilo pričakovati, ako s privatnimi bolniškimi blagajnami niso zadovoljni, temveč je izšel od faktorjev, ki jim je obstoj priv. bol. blag. stalna konkurenca, katero je treba odpraviti, oziroma jo je treba napraviti neškodljivo, kar bo tudi postala, ako se načrt SUZORA uresniči.

Stremljenja, da bi se posamezna nameščenska društva v blagajnah uveljavila, imenuje pisec »borbo poedinih strankarskih formacij«. Čisto naravno je, da vsaka nameščenska organizacija želi biti v svoji socialni instituciji čim boljše zastopana, ker čim večje je njeno zastopstvo v zavodu, tem lažje uveljavlja svoje zahteve. Da se pa gibljejo te zahteve vedno v mejah, ki so v korist nameščencev, skrbi kontrola — opozicija, ki v vsakem nameščenskem zavodu gotovo obstoja. V sled opozicije, ki vsako škodljivo delovanje večine takoj opazi in tudi primerno kritizira, je javnost stalno obveščena o delu vladajoče večine. V sled tega tudi borba za oblast, ako se giblje v mejah zakonitosti, podjetju ni škodljiva. Krogi pri SUZORU bi seveda radi, da bi se tudi pri naših bolniških blagajnah uvedlo tako stanje kot je pri SUZORU, kjer zavarovanci nimajo nobene besede o odločanju v stvareh, ki se tičejo njih samih. Nujna potreba bi bila, da se tudi pri SUZORU uvedejo svobodne volitve in naj bi zavarovanci odločali sami kdo naj ta zavod upravlja. Tako se pa šopiri v njeni upravi vsemogočna birokracija, ki ni prišla na ta mesta po svojih sposobnostih in volji zavarovancev, temveč po protekciji vsakokratnih vladajočih grup. Da je birokracija smrt za vsako podjetje, ve vsakdo, kajti manjka ji iniciativnosti in odgovornosti napram članom, poleg tega pa vsled svoje obširnosti žre prispevke delavstva in nameščentstva, mesto, da bi iste vračala v obliki podpor in zdravil. Zakaj so se zmanjšale porodniške podpore, prispevki za dečjo opremo, zakaj se zdravi z manjvrednimi zdravili? Radi tega, ker birokracija požre velik del prispevkov, ne pa zato, ker so zavarovanci preveč — po domače povedano — marodirali.

Praktičen govornik

navodila o govorništvu je izdala JSZ. Knjižica stane 6 Din. Skupine imajo popust. Vsak delavec mora biti že po svojem položaju govornik in zagovornik pravice. Zatorej naročite knji-

Dopisnik »Delavske Politike« se v svojem članku iz Jesenic obregne tudi ob člane naše skupine in tovarniške mojstre, da so člane marksiste prigovarjali, naj volijo »bele« in so se potem člani opravičevali, da so to morali storiti radi mojstrov. Gospod dopisnik naj bo toliko pošten in nam pove, koliko mojstrov je naših in kakšne krivice delajo drugim delavcem. Kolikor mi je znano, da se kaj takega še ni zgodilo, pač pa g. dopisniku lahko postrežem z obratnim, kaj se je vse dogajalo z našimi člani od strani, ki z nami ni nič v zvezi. G. dopisnik se hujuje, da je eden od gg. mojstrov zbiral ljudi za nedeljski ših in pri tem najbrže enega marksista prezrl. Kolikor mi je znano, je bilo to ono nedeljo, ko je zapadel sneg. Mojster vendar ni vedel že v soboto, da bo v nedeljo sneg in je to moral storiti v nedeljo. Zadeva je šla tako daleč, da je glavni zaupnik moral intervenirati. Čudno se mi pa zdi, da glavni zaupnik ni o tem niti malo črnil na plenumu obratnih zaupnikov, čeravno je rekel, da ima vse intervencije zapisane. Dopisnik pač nič ne poroča, kakšen spor je naredil v skladišču eden njegovih ožjih prijateljev. Tudi tam je bilo treba intervencije. Mi mojstrov nimamo v svoji organizaciji, dočim pa je dotični predelavec član S. M. R. J. Dopisnika »Delavske Politike« bi prosil, naj se potruditi tudi malo v oddelek za grobo pločevino in naj vpraša ljudi, kdo se najbolj poganja za nedeljske dneve. Morda bo našel tam tudi kakšnega svojega funkcionarja, ki gleda v svoji funkciji samo to, da je vsako nedeljo v tovarni. Sodrugi, vaša dejanja so pokazala, da ste zgubili zaupanje in da nad delavstvom nimate več monopola.

Lesno delavstvo

Jezerko. Od Preddvora nad Kranjem gori do Jezerkega vrha prebiva nad 200 lesnih delavcev, katerih življenjska eksistenca zavisi edino od njihovega zaslužka. Težko in naporno je delo teh delavcev pri podiranju in spravljanju lesa visoko gori v gorah. Še posebno težko pa zato, ker ti delavci živijo v pomanjkanju najpotrebnejših življenjskih sredstev. Ves njihov trud in naporno delo jim že zdavnaj ne donaja toliko, da bi mogli pošteno preživljati sebe in svoje družine. Vsi ti delavci so bili do zadnjega časa prepuščeni popolnoma samim sebi. Delodajalci so postopali z njimi po svoji svobodni volji. Posamezni delavci niso imeli nikake možnosti, da bi nastopili zoper krivice, ki so se godile v vedno večji meri. Razmere, ki vladajo v teh krajih že dalje časa, so pa imele samo to dobro stran, da je delavstvo po njih končno spoznalo, da je za zboljšanje njihovega slabega položaja edina pot v strokovno organizacijo. Delavstvo se je oprijelo te poti in po veliki večini že pristopilo v strokovno organizacijo lesnega delavstva pod okriljem Jugoslovanske strokovne zveze.

V nedeljo, dne 17. marca 1935, sta se vršila dva številno obiskana sestanka. Prvi v gostilni Vernik v Leskovcu, drugi pa v gostilni Hoja na Zg. Jezerkem. Na obeh sestankih je bilo navzočih nad 150 lesnih delavcev. Tajnik Jugoslovanske strokovne zveze Lombardo je na obeh sestankih stvarno in jasno obrazložil položaj delavstva doma in drugod ter oralni pomen in važnost delavske strokovne organizacije za delavstvo. Navzoči delavci so vzeli poročilo zastopnika JSZ z velikim zadovoljstvom na znanje ter sklenili, da naj se brez odlašanja osnuje samostojna strokovna skupina lesnega delavstva s sedežem na Zg. Jezerkem. V to svrhu se je izvolil pripravljalni odbor, kateremu je predsednik tov. Lindav Andrej, tov. Piskernik Jakob pa blagajnik. Ko bodo odobrena pravila, se bo vršil ustanovni občni zbor skupine. Skupina bo raztezala svoj delokrog na občini Jezerko in Preddvor. Uverjeni smo, da bo delavstvo v skupni in solidarni borbi izvajalo zopet svoje izgubljene pravice in s tem zboljšanje svojega sedanjega mizernega položaja. Vsem onim tovarišem sodelavcem in sotrpinom, ki niso še pristopili v naše vrste, kličemo: da naj to nemudoma store, da se bomo skupno rami ob rami borili za pravice nas vseh, za zmagoda dela nad kapitalom.

Čitaj in širi „Del. Pravico“!